

ITT LESZ MAJD A CÍME

Itt pedig az alcíme

SZÉCHENYI TERV

ITT LESZ MAJD A CÍME

Itt pedig az alcíme

Készült a TÁMOP 2. 2. 3-9/1-2009-0003. számú program keretében,
az Országos Rendészeti TISZK (www.ortiszk.hu) megbízásából

Budapest
2011.

SZERZŐK

Dr. Pokker Zoltán
(I., II., III., IV. fejezet)

Barkóczy Elvira
vezető főtanácsos
Belügyminisztérium
Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Cseffó Károly
környezet és tűzvédelmi mérnök
Belügyminisztérium
Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
(V., VI., VII., VIII., IX. fejezet)

SZERKESZTÉS ÉS UTÓMUNKÁK

Re-Doctum Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A MAGYARORSZÁGON MŰKÖDŐ ÁLLAMI FEGYVERES RENDVÉDELMI SZERVEK	4
1. A fegyveres rendészeti szervek csoportosítása	5
1.1. A rendőrség	6
1.2. Terrorelhárítási Központ	11
1.3. A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ	13
1.4. A nemzetbiztonsági szolgálatok szervezete és jogállása	13
1.4.1. Az Alkotmányvédelmi Hivatal	14
1.4.2. Az Információs Hivatal	15
1.4.3. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat	15
1.5. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	17
1.6. Nemzeti Védelmi Szolgálat	19
1.7. A büntetés-végrehajtás szervezete	20
II. EGYÉB NEM FEGYVERES RENDÉSZETI SZERVEK	21
2.1. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal	22
2.2. Nemzeti Közlekedési Hatóság	23
2.3. Más rendészeti jogkörrel bíró szervek	24
III. A RENDVÉDELMI PÁLYA – SZAKMA ÉS HIVATÁS	25
3.1. A hivatásos állományba történő felvétel feltételei	25
3.2. A felvételt befolyásoló egyéb tényezők	43
3.3. A szakma küszöbén	49
3.4. A katasztrófavédelem sajátos szabályai	55
IV. MIT TEGYEK, HA	58
4.1. Közlekedési balesetek	58
4.2. Vízi balesetek	60
4.3. Bűncselekmények	61
4.4. Internet	65
KATASZTRÓFAVÉDELEM	
V. BEVEZETÉS	69
VI. A KATASZTRÓFA FOGALMA, A KATASZTRÓFAVÉDELEM SZERVEZETI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE	69
6.1. A katasztrófa és a kapcsolódó fogalmak	72
6.2. A minősített időszakok	77
6.3. Katasztrófák csoportosítása kiterjedésük és eredetük szerint	79
6.3.1. Természeti katasztrófák	79
6.3.2. Civilizációs katasztrófák	82
6.4. Leggyakrabban előforduló természeti katasztrófák	87
6.4.1. Árvíz, belvíz	87
6.4.2. Földrengés	89
6.4.3. Földcsuszamlás	94
6.4.4. Cunami (szökhóár)	94
6.4.5. Vulkánkitörések	95
6.4.6. Erdőtűzek	96
6.4.7. Rendkívüli időjárás	98

VII. A POLGÁRI VÉDELEM	101
7.1. A polgári védelmi feladatok	104
7.2. A polgári védelmi szervezetek létrehozása és megalakítása, rendkívüli feladatok	107
7.3. Leggyakoribb veszélyhelyzetek	108
VIII. A TŰZOLTÓSÁG	113
8.1. A tűzoltóság szervezeti rendszere	113
8.1.1. A hivatásos állami tűzoltóság	114
8.1.2. Az önkormányzati tűzoltóság	116
8.1.3. Az önkéntes tűzoltóság – önkéntes tűzoltó egyesületek	117
8.1.4. A létesítményi tűzoltóság	117
8.2. Tűzoltás	120
8.3. A tűzoltóság hatósági tevékenysége	121
IX. MIT TEGYEK, HA	124
9.1. Árvíz, gátszakadás	124
9.2. Földrengés	127
9.3. Cunami	131
9.4. Szélsőséges időjárási viszonyok	132
9.5. Nukleáris veszély	138
9.6. Lakástűz megelőzése, mit tegyünk lakástűz esetén	141

Források

I. A MAGYARORSZÁGON MŰKÖDŐ ÁLLAMI FEGYVERES RENDVÉDELMI SZERVEK

Napjainkban szinte magától értetődő, hogy az állam garantálja minden polgárának, a területén tartózkodó más személyeknek a nemzetközi szerződésekben és hazai Alaptörvényünkben megfogalmazott jogaik érvényesülését.

Az állam egyik alapvető kötelessége e tekintetben a rend védelme. Ahogyan azt korábban megismertük, egyes állami rendvédelmi szerveket a fegyveres jelzővel illetjük. Azon túl, hogy az állami rendvédelem sajátosságát a fegyveres jelleg jelenti, számos, feladatában elkülönülő szervezet végzi ezt az összetett tevékenységet. Gondoljunk el azon, hogy az utca rendjének fenntartása, az ismeretlen bűnelkövetők személyének felderítése és elfogása, vagy akár a büntetésüket töltő elítéltek felügyelete, de az országunk biztonságát garantáló információk megszerzése, őrzése milyen összetett tevékenységet és szervezet-rendszert igényel.

Alkotmányos berendezkedésünk ennek a sokrétű feladatnak a megvalósítását a Kormányra, mint a végrehajtó hatalom letéteményesére bízta.

→ **A demokratikus államberendezkedés egyik alapelve, a jogszabályoknak alávetettség. Minden rendvédelmi, de különösen a fegyveres rendvédelmi szervek működését, feladatát törvények és más jogszabályok határozzák meg. Ezeken keresztül szavatolható, hogy e szervek feladataikat a törvényes cél érdekében, és csak a jogszabályokban meghatározott módon láthatják el. Létrejöttük, működésük szintén jogszabályon alapul.**

Magyarországon elsősorban a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek végzik az állam és az állampolgárok biztonságának védelmét, de kifejezetten a Kormány irányítása alá tartozó szervek is működnek.

A Belügyminisztérium vezetését a kormányfő javaslatára a köztársasági elnök által kinevezett belügyminiszter végzi.

Rendészeti tevékenységi körében irányítja a rendőrséget, a bűnügyi szakértői és kutató tevékenységet, a büntetés-végrehajtás szervezetét, valamint jogkörében eljárva az Alkotmányvédelmi Hivatalt, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot, a Terrorelhárítási Központot, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot és a Nemzeti Védelmi Szolgálatot is. Természetesen sokkal szélesebb a miniszter feladatrendszere, jóval összetettebb, így meg kell említeni például a katasztrófavédelemért, illetve a menekültügyekért és idegenrendészetért való felelősséget.

Más miniszterek tevékenységi köre is kiterjed egyes elkülönült rendvédelmi szakterületek irányítására, amelyeket jogszabályok határoznak meg.

1. A fegyveres rendészeti szervek csoportosítása

A kormányzati közigazgatás hatékonyságának elősegítése érdekében folyamatos tö-

rekvés észlelhető a jogalkotók részéről. Nincs ez másképpen a rendészeti szervek, mint a végrehajtó hatalom meghatározó egységei tekintetében sem. Jelen struktúrájában az alábbiakban összegezzük a legfelsőbb szintű irányítás csúcscsoportjait.

- a Nemzetgazdasági Minisztériumot vezető miniszter irányítása alá tartozik
- **Nemzeti Adó- és Vámhivatal**

a Belügyminisztérium, így a belügyminiszter irányítása alá tartozik:

- **Rendőrség**
- **Nemzetbiztonsági Szakszolgálat**
- **Alkotmányvédelmi Hivatal**
- **Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság** és az irányítása alá tartozó szervek
- **Büntetés-végrehajtás** és az irányítása alá tartozó szervek
- **Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ**
- **Nemzeti Védelmi Szolgálat**
- **Terrorelhárítási Központ**

→ A Külügyminisztériumot vezető miniszter irányítja az **Információs Hivatalt**.

A felsorolt szervezetek többsége közösségi akarat alapján, törvény által történt felhatalmazás szerint fegyveres jelleggel végzik tevékenységüket. A fegyveres jelleg meghatározása érdekében segítségül kell hívni az 1996. évi XLIII. törvény rendelkezését, mely már elnevezésében is útmutatást ad a fegyveres szervek meghatározásához. Eszerint **fegyveres rendvédelmi szerv a rendőrség (Terrorelhárítási Központ, a Nemzeti Védelmi Szolgálat), a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a büntetés-végrehajtási szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állománya.**

Az állampolgárok ügyeinek intézése során óhatatlanul felmerül az állami akarat akár kényszer általi megvalósítása. Az esetek többségében ez nem minden esetben jár azonban erőszakkal, de különösen az élet vagy a testi épség megóvása érdekében a kényszerítő eszköz végső esetben akár a fegyveres jelleget hordozó fegyverhasználat lehetőségét is jelenti.

Számos olyan szervezet működik Magyarországon, amely állami akaratot érvényesít és ennek során hatósági jogkört gyakorol. Különbség csupán a kényszer formájában van. Bizonyos szervek döntéseiket az állami akaratot adók, bíróságok, végrehajtandó határozatok, végzések formájában testesítik meg, melyek kötelezettséget rónak azokra, akikre rendelkezést tartalmaznak. Ilyen szerv például a Nemzeti Adó- és Vámhivatal az adóigazgatási tevékenysége során, vagy akár a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal is.

A továbbiakban ismerjük meg az egyes szerveket és tevékenységüket.

1.1. A rendőrség

A rendőrség Magyarország alkotmányos alapokon nyugvó állami fegyveres rendvédelmi

szerve. Irányítását a rendészetért felelős belügyminiszter végzi. Feladatát tekintve mind az Alaptörvény, mind pedig a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény tartalmaz rendelkezéseket.

Ennek értelmében a Rendőrség feladata a **közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása, a terrorizmus elleni küzdelem és a törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés.**

A rendőrség törvényes feladatai ellátását különböző szervei biztosítják. Egy-egy szerv sajátos feladatrendszerrel, kiképzett hivatásos állománnyal rendelkezik. A hármas tagolódás nem jelent szakmai különállást. Ahogyan az ábra is szemlélteti, szakmai átfedések és együttműködés jellemzi az egyes szerveket.

A rendőrség az alkotmányos értékek és az állampolgári jogok védelme érdekében sokszínű tevékenységet lát el. Cél szerű ezeket a feladatokat megszervezni, mely alapján a következő feladatköröket nevesíthetjük:

- bűnmegelőzési
- bűnüldözési
- államigazgatási
- rendészeti feladatkör

A rendőrség feladatainak meghatározásakor a rendőrségi törvényt indokolt segítségül hívni, amely összefoglalja azokat a tevékenységeket, amelyeket egyes rendőri szervek feladatkörükben gyakorolnak.

Tekintsük át ezt az összetett feladatrendszert!

- Általános bünyügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorolva végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését.
- Általános szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.
- Ellátja a közbiztonságra veszélyes egyes eszközök és anyagok előállításával, forgalmazásával és felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatokat, engedélyezi és felügyeli a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet.
- Ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti,- valamint közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat.
- Gondoskodik a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak személyi védelméről, védi a Magyar Köztársaság érdekei szempontjából különösen fontos személyek életét, testi épségét, őrzi a kijelölt létesítményeket.
- Büntetés-végrehajtási feladatokat lát el.
- Ellátja a rendkívüli állapot, a megelőző védelmi helyzet, a szükségállapot, a veszélyhelyzet és a katasztrófa vagy katasztrófa veszélye esetén a hatáskörébe utalt rendvédelmi feladatokat.
- Órzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat, és ellenőrzi az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalmat.
- Elvégzi az e törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzést.

Felderíti a Magyar Köztársaság területén tevékenykedő terrorszervezeteket, megakadályozza, hogy e szervezetek bűncselekményeket kövessenek el, megakadályozza, hogy a Magyar Köztársaság területéről bármilyen szervezet, magánszemély terrorszervezet működését anyagi források biztosításával, vagy bármely más módon elősegítse.

Elvégzi a részére törvényben vagy kormányrendeletben megállapított, valamint az Európai Unió kötelező jogi aktusából és nemzetközi szerződésből eredő egyéb feladatokat, valamint részt vesz az ENSZ, az EU, az EBESZ és a NATO keretében szervezett, illetve nemzetközi szerződés alapján a béketámogató és polgári válságkezelési feladatokban.

Figyelje meg az Országos Rendőr-főkapitányság szervezeti ábráját! Próbálja megkeresni az ábrában elnevezésük szerint azokat a szervezeteket, amelyek a rendőrség felsorolt törvényes feladatait látják el!

Mondjon példákat lakókörnyezetében megvalósuló egyes tevékenységi körök során ellátott feladatokra!

A rendőrség általános bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatain túl - idézve a törvény szövegét - védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekményekkel szemben, azonban szükség esetén felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. Feladata során tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A felsorolt feladatok mindegyike alapérték, amely a valóságban egy-egy – a későbbiekben megismerhető – rendőri intézkedésben ölt testet.

→ **A rend és biztonság megteremtése, fenntartása, mint egy speciális állam által nyújtott szolgáltatás, azonban napjainkra már nem kizárólagos rendőri tevékenység. A rendőrség együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervezetekkel, a társadalmi szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok önszerveződő közösségeivel. Számos esetben segítséget nyújt az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához, vagy támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.**

Értelmezze az alábbi jogszabályidézetet, és fogalmazza meg saját szavaival, hogy milyen együttműködési, tájékoztatási kötelezettség terheli a rendőrséget!

„8. § (1) A rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség és a más helyi rendőri szerv létesítéséhez és megszüntetéséhez előzetesen ki kell kérni az érintett települési, Budapesten a fővárosi kerületi önkormányzat képviselő-testületének a véleményét.

(2) A rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség és a más helyi rendőri szerv vezetőjének kinevezését megelőzően a kinevezési jogkör gyakorlója kikéri az illetékességi területen működő települési - Budapesten a fővárosi kerületi - önkormányzatok képviselő-testületének a véleményét...

(3) Ha a települési önkormányzatok többsége, illetve a megyei (fővárosi) önkormányzat a kinevezéssel szemben foglal állást, és a kinevezési jogkör gyakorlója nem állít újabb jelöltet, döntése szakmai indokairól az érintett önkormányzatokat állásfoglalásban tájékoztatja.

(4) A rendőrkapitány vagy kijelölt helyettese évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról. A megyei (fővárosi) önkormányzat felkérésére évente a rendőr-főkapitány vagy kijelölt helyettese számol be...

(6) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv a (4) bekezdésben foglaltakon kívül is tájékoztatja az önkormányzatot, ha a lakosság széles körét érintő rendőri intézkedést tervez végrehajtani, feltéve, hogy ezzel nem veszélyezteti az intézkedés eredményességét.

(7) A (4) bekezdésben foglaltakon kívül a határrend és határőrizet helyzetéről, valamint a határforgalom alakulásáról

a) a határterülettel érintett területi önkormányzatok és megyei jogú városok közgyűlését a rendőrfőkapitány vagy kijelölt helyettese évente,

b) az illetékességi területén lévő települési önkormányzat képviselő-testületét a rendőrkapitány, a határrendészeti kirendeltség vezetője vagy kijelölt helyettese felkérésre tájékoztatja....”

(1994. évi XXXIV. tv. a rendőrségről)

Kutasson fel minél több olyan nemzetközi szervezetet az Internet segítségével, ahol a Magyar Köztársaság Rendőrsége képviselteti magát!

A határokat átívelő, nemzetközi bűnözés mára már nem ismeretlen fogalom.

Ahhoz, hogy eredményesen lehessen felvenni a harcot a jelenség ellen, a magyar rendőrség is együttműködik más külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel. A gyors információáramlást, a hatékony, együttes fellépést biztosítja, hogy rendőrségünk tagja több nemzetközi igazságügyi szervezeteknek.

Mára már részét képezi ennek az együttműködésnek, hogy magyar rendőr külföldön, de rendőrségi vagy határrendészeti feladatokat ellátó külföldi szerv tagja a Magyarország területén törvényben, illetve nemzetközi szerződésben meghatározott rendőri tevékenységet végezzen.

1.2. Terrorelhárítási Központ

Napjainkra alapvetően megváltoztak a biztonság, a nemzetbiztonság feltételei. Az államokat érintő biztonsági fenyegetések között mára a terrorizmus lépett első helyre. A rendvédelmi szerveknek terrorszervezetekkel és a földrajzilag távolabbi pontokon működő csoportok együttműködésével is számolni kell.

A Terrorelhárítási Központ az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkező, a belügyminiszter irányítása alatt működő rendvédelmi szerv. **Feladata a súlyos, terrorista jellegű bűncselekmények felderítése és megszakítása**, mint a terrorcselekmény, emberrablás, légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatálomba kerítése.

Ugyancsak feladata, hogy a rendvédelmi szervek felkérésére a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható fegyveres vagy felfegyverezett személyeket elfogja, de más személy elleni erőszakos bűncselekmények megszakítása is a tevékenységi körbe tartozik.

Kutasson fel az Internet segítségével olyan rendőrségi intézkedéseket, melyeket TEK állománya hajtott végre!

A közjogi méltóságok közül védi a miniszterelnököt és a köztársasági elnököt.

A **TEK** felderítési, elhárítási és bűnüldözési tevékenysége során, ha bűncselekmény elkövetésének gyanúját észleli, haladéktalanul feljelentést tesz az illetékes nyomozó hatóságnál vagy az ügyészségnél, és átadja az általa összegyűjtött adatokat.

Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet – Természettudományok a bűnüldözés szolgálatában

Az egyes miniszterek feladat- és hatásköréről szóló jogszabály a belügyminiszter irányítása alá vonja a bűnügyi szakértői és kutató tevékenységet.

A Budapesten működő Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézetben orvosok, mérnökök, biológusok, vegyészek, fizikusok, technikusok és különböző szakterületek specialistái dolgoznak. Az igazságügyi szakértők munkájának célja, hogy a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek nyomon követésével, azokat felhasználva készítsék el szakvéleményeiket. A független és objektív vélemények segítik a múltban megtörtént események rekonstrukcióját.

A szakértők a nyomozó hatóságoktól, és az igazságügyi szolgálatok különböző szereplőitől kapnak felkéréseket különleges szakértelmet igénylő kérdések megválaszolására.

Az intézetben történik a bűncselekményekkel összefüggésben beszerzett nyomok vizsgálata, de a kábítószer elemzése és véralkohol vizsgálat is.

1.3. A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ

A Központ létrehozását a szervezett bűnözéssel összefüggő információk gyors és célirányos áramoltatása, a beszerzett adatokra történő mihamarabbi reagálás, valamint a bűnüldöző szervek tevékenysége során jelentkező párhuzamosságok felszámolása indokolta.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervezet többségében hivatásos személyi állománnyal működő központ, mely **elsődlegesen elemző és értékelő munkát végez. A megszerzett és kiértékelt információkat továbbítja azoknak a nyomozó és felderítő szervezeteknek, amelyek illetékesek az információk alapján az ügyek lefolytatására.**

→ **A működését szabályozó törvény indoklása utal a társadalmi elvárásra, miszerint a Központ alapvető feladata „...a közrendet, közbiztonságot, vagyonbiztonságot, egyéb kiemelten védett jogi tárgyakat súlyosan sértő, veszélyeztető, szervezeten elkövetett bűncselekmények felderítésének, megszakításának, megelőzésének elősegítése, az ezek ellen folytatott harc hatékonyságának jelentős növelése.”**

A nemzetközi mintára létrehozott Központ arra a külföldi tapasztalatra épül, mely szerint a bűnüldözésben feladatot ellátó szervezeteknek viszonylag nagy a számuk és széttagoltak. A párhuzamos bűnügyi felderítés kiszűrése, illetve az adatok összevetése a humán és az anyagi eszközökkel való hatékonyabb gazdálkodást teszi lehetővé.

A Központ a bűnöző csoportok feltérképezésével, egymáshoz való viszonyuk elemzésével, azok jogellenesen megszerzett javainak legalizálását szolgáló gazdálkodó szervezetek, vállalkozások működésének felmérésével, értékelésével az ilyen szervezetek struktúrájának szétzilálását, bomlasztását is elősegíti.

1.4. A nemzetbiztonsági szolgálatok szervezete és jogállása

Nemzetbiztonságunkkal összefüggő feladatokat Magyarországon az Információs Hivatal, az Alkotmányvédelmi Hivatal, a Katonai Felderítő Hivatal, a Katonai Biztonsági Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat látja el. Együttesen nemzetbiztonsági szolgálatoknak nevezzük őket. Mindegyik szerv a Kormány irányítása alatt áll, az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkezik.

Az Információs Hivatalt, az Alkotmányvédelmi Hivatalt, - mely korábban Nemzetbiztonsági Hivatal elnevezéssel működött - és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot együttesen polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknak nevezzük.

Alkotmányvédelmi Hivatal címere

A belügyminiszter felelős – a hírszerzési tevékenység kivételével – a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért.

1.4.1. Az Alkotmányvédelmi Hivatal

A Magyarország szuverén állam, melynek tiszteletben tartása minden más államnak a kötelessége. Politikai, gazdasági függetlenségünk védelme alkotmányos értékeink mellett az állam kiemelkedő feladata.

A világtörténelem során minden korban jellemző volt az **államok létét, biztonságát veszélyeztető vagy sértő szándék. Ezek elhárítása, akár belső, akár külső törekvésről is legyen szó a stabilitás érdekében elsődrendű tevékenység. Hazánkban az Alkotmányvédelmi Hivatal feladata ez a tevékenység**, de munkájuk kiterjed a terrorcselekmények, a fegyver- és kábítószer kereskedelem feltérképezésére is.

Sajátos feladatát képezi a hivatalnak a központi államhatalmi és kormányzati tevékenység szempontjából fontos szervek és létesítmények biztonsági védelme, a hatáskörébe tartozó személyek nemzetbiztonsági védelmének, illetve ellenőrzésének feladata.

1.4.2. Az Információs Hivatal

Napjainkban globális és regionális válságok mellett minden államnak számolnia kell a nemzetközi szervezett bűnözés, a terrorizmus vagy a tömegpusztító fegyverek kereskedelméből eredő veszélyekkel.

Az Információs Hivatal (IH) olyan polgári hírszerző szolgálat, amely elsődlegesen az országhatáron kívül tevékenykedik. **Külföldre vonatkozó, vagy külföldi eredetű bizalmas információk megszerzésével segíti elő a Magyar Köztársaság nemzeti érdekeinek érvényesülését**, és működik közre az ország szuverenitásának biztosításában és alkotmányos rendjének védelmében.

A megszerzett információk a kormányzati döntések megalapozását szolgálják. A Kormány meghatározza azokat a témákat, amelyekről a hírszerzés útján tájékozódni kíván. Ezek alapján az Információs Hivatal - különleges eszközzel rendelkező révén - olyan adatokat, értesítéseket, dokumentumokat szerez, amelyek a hivatalos csatornákon egyáltalán nem vagy csak korlátozottan ismerhetők meg.

1.4.3. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Az állam által garantált rend védelmének egyik jelentős forrása az információszerzés. Mint láttuk, több szervezet is végzi ezt a tevékenységet, mely jellegénél fogva titkosságot feltételez. Hazánkban ez a titkos tevékenység törvény által jól körül írt, szigorú feltételek megléte garantálja az állampolgárok alapjogainak védelmét. Az NBSZ a jogszabályok keretei között a titkos információgyűjtés, illetve a titkos adatszerzés különleges eszközeivel és módszereivel szolgáltatásokat teljesít a törvény által erre feljogosított szervek

tevékenységéhez, valamint biztosítja az ehhez szükséges technikai eszközöket és anyagokat. Bármely titkos tevékenység folytatására feljogosított szerv igénybe veheti a szolgálat munkáját.

A szolgálat ellátja a biztonsági okmányok védelmének hatósági felügyeletét, valamint szakértői tevékenységet végez, mely kiterjedhet a vegyi, az okmány, írás, nyelvész vagy műszaki kérdésekre is.

A titkosszolgálati tevékenység múltjával kapcsolatosan vajon mire utalnak az alábbi történetek?

Egyiptom Kr.e. 1300-ra, a Ramszesz-dinasztia alatt igazi katonáállammá vált, a fáraó több százézer sereggel büszkélkedhetett. A nagyszámú sereg azonban mit sem ért, ha nem volt alaposan előkészítve egy-egy hadművelet. Gondoskodni kellett a hírszerzésről, ezt a feladatot a királyi útitkalauzok, az úgynevezett moharok látták el. Először álruhában felderítették az ellenséges területeket, majd amikor megindult a háború, ők kísérték, vezették, azaz kalauzolták a sereget. Azonban a moharok nem mindig voltak megbízhatóak. A Kr. e. XIV. században, II. Ramszesz uralkodása idején történt, hogy a fáraó bizalmasává fogadta legjobbnak mondott moharját, egy Paker nevezetű személyt. Idővel azonban megromlott a viszony Paker és II. Ramszesz közt, és a mohar a fáraó halálos ellenségévé vált. Látszatra továbbra is a fáraót szolgálta, ám csak azért, hogy árthasson neki. Amikor Ramszesz a Szíria ellen folytatott háborúban Qadesnél ütközött volna meg az ellenséggel, Paker – aki ekkor már az ellenség fizetett embere volt – két szökevényt hozott az uralkodó elé, akik hamis jelentést tettek. A fáraó az álninformációra alapozta hadtervét, így teljesen felkészületlenül érte, amikor átkelve az Orentes-folyón szembetalálta magát az ellenséggel. Csak egy hű moharjának köszönhette életben maradását, aki rövid úton mozgósította gyalogságát. A hieroglifák tanúsága szerint az ókori egyiptomi kémek használtak először mérget szabotázsakciókhoz és merényletekhez, melyek végrehajtásához legkedveltebb módszerük a kígyók és skorpiók „telepítése” volt.

A görögök kiváló rejtjelezők voltak, a perzsákkal folytatott csatározásaik során ennek fényes tanúbizonyságát adták, s azt is bebizonyították, hogy nagymesterei a félrevezetésnek, nem csoda, hogy éppen a legendás trójai faló története vált az ósi idők legismertebb megtévesztő hadműveletévé. Ám ezzel szemben a görögök köztudottan nem tartották veszélyforrásnak a kémkedést. Periklész (Kr.e. 493-429) kifejezetten erényként írja le, hogy honfitársai nem félnek a kémektől. Így aztán könnyű dolga volt II. Philipposz makedón királynak (Kr. e. 359-336) mielőtt Görögország ellen vonult, hiszen kémei szinte minden fontos információt megszerettek az ellenségről.

Caesar a saját hírszerző hálózatának megszervezésére is nagy gondot fordított, mely nagyban hozzájárult sikereihez, ill. a kudarcok elkerüléséhez. Tanulságos az az eset, amikor a nagy hadvezér egyik galliai helyőrségének létszámát élelmiszerhiány miatt csökkenteni kényszerült. Bár a gallók ezt észrevették, és meg is kezdték a mozgósítást, a helyzetet mégsem tudták kihasználni, mivel Caesar a Galba tábornokhoz érkező hírszerzői jelentésekből rögtön tudomást szerzett erről, így időben át tudta csoportosítani seregeit.

1.5. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Az ország gazdasági működésének elengedhetetlen feltétele, hogy az állami kiadások fedezésére bevételeket biztosítson, mely igényét hagyományosan adókból, vámokból, bírságokból elégíti ki. Ezt a feladatot történelmileg az erre a célra létrehozott adó, illetve vámhatóság látja el. Mindamellet indokolt, hogy egyes pénzügyi és más kapcsolódó bűncselekmények felderítése hatékonyan történjen az erre a célra létrehozott bünygi szervezetrendszer segítségével.

A hatékonyabb és gazdaságosabb teljesítés érdekében Magyarországon az adó- és a vámigazgatás szervezeti integrációjára került sor.

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal valamint a Vám- és Pénzügyőrség összevonásával létrejövő új szervezet a hatékonyság és költségtakarékosság elvére épít, mely **célul tűzte ki az állam adó- és adójellegű bevételeinek teljes körű kontrollját és védelmét.**

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Egységes és egyszerűbb eljárási formák bevezetésével, az egy helyen való érdemi ügyintézés lehetőségének megteremtésével egyszerűsödik az adminisztráció, átláthatóbb a szervezet.

A korábban létező adónyomozói intézményrendszer visszaállításával **a költségvetést súlyosan károsító, büntetőjogi eszközökkel szankcionálandó adózói magatartások feltárása, szankcionálása és visszaszorítása a célja a szervezetnek**, ezért az adóhatóság és az adónyomozók közötti együttműködés újra kialakításra került.

Kezdeményezzenek beszélgetést, és érveljenek az állam pénzügyi bevételeinek hatósági előírások melletti és lehetséges kényszer útján történő beszedése mellett!

A NAV, mint állami adó- és vámhatóság a Kormány irányítása és az adópolitikáért felelős miniszter felügyelete alatt álló kormányhivatal, államigazgatási, de fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó országos hatáskörű szerv.

A NAV szakmai felépítését tekintve négy fő tevékenységi kör köré szerveződik:

- adóigazgatás
- vámigazgatás
- bünygi tevékenység, valamint
- informatika

A jól működő informatika a szervezet egyik alappillére, hiszen nélküle az adóigazgatás, illetve a vámigazgatás sem tud megfelelően működni.

A NAV központi szervei a Központi Hivatal, a bünyügyi főigazgatóság, az informatikai feladatokat ellátó intézetek, valamint a humán erőforrás-fejlesztési feladatokat ellátó intézet. Az állami adóhatósági feladatokat ellátó szerve az állami adó- és vámhatóság adóztatási szerve, míg a vámhatósági feladatokat az állami adó- és vámhatóság vámszerve látja el.

A bünyügyi tevékenységet a NAV nyomozó hatósága, azaz a bünyügyi főigazgatóság és a középfokú bünyügyi szervei, a regionális bünyügyi igazgatóságok valósítják meg.

A hivatal személyi állománya

- kormánytisztviselőkből
- kormányzati ügykezelőkből
- szolgálati viszonyban álló, hivatásos állományú tagokból (pénzügyőrök) és munkavállalókból áll.

A szervezet feladatát meghatározó törvény a NAV hivatásos állományú tagjainak, azaz a pénzügyőröknek - ideértve a NAV bünymegelőzési, bünyüldözési, bünyfelderítési és nyomozati feladatait ellátó hivatásos állományú pénzügyi nyomozót is -, valamint a nem hivatásos állományú pénzügyi nyomozóinak az intézkedései és szolgálati fellépési jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos rendelkezések tekintetében továbbra is megilleti az állományt a kényszerítőeszközök és a személyes szabadságot korlátozó intézkedésének alkalmazásának lehetősége.

Az internet segítségével kutasson fel olyan vámhatósági eljárásokat, ahol a pénzügyőrök kényszerítő eszközt, vagy személyi szabadságot korlátozó intézkedést alkalmaznak.

1.6. Nemzeti Védelmi Szolgálat

Minden államnak érdeke és egyben feladata, hogy társadalmi rendeltetésének érdekében és az állampolgárok elvárásainak eleget téve gondoskodjon a fegyveres erői és rendvédelmi szervei személyi állományának bünymegelőzési célú ellenőrzéséről, védelméről, illetve a hivatást, mint foglalkozást felhasználva elkövetett bünycelemeknyek felderítéséről.

Igazolja azt az állítást, miszerint az államok többsége gondot fordít rendvédelmi szerveinek belső ellenőrzésére! Kutassa fel, mivel foglalkozik az EU EPAC szerve!

Magyarországon a feladatot ellátó Nemzeti Védelmi Szolgálat 2011-ben jött létre. Jogelődje részben a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata volt. Az NVSZ a kormány, ezen belül a belügyminiszter irányítása alatt végzi tevékenységét.

Feladatai, tevékenységei közül legjelentősebb a Rendőrség, a bünytetés - végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Alkotmányvédelmi Hivatal és Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és ezek minisztériumi felügye-

leti szervei hivatásos állományának és hozzátartozóinak kifogástalan életvitelre vonatkozó ellenőrzése, megbízhatósági vizsgálata. Kiterjedt feladata mellett egyebekben végzi a hatáskörébe utalt bünycelemeknyek felderítését is.

A bünyözők egy részére jellemző, hogy tudatosan folytatnak a rendvédelmi szervek tagjaival kapcsolatépítést. Jelentős azok száma, akik folyamatosan törekednek arra, hogy törvénybe ütköző tevékenységükhöz egyfajta rendvédelmi háttérrel is kiépítsenek. A bünymegelőzés és ennek megfelelően a felderítés ez irányú szerepe tehát jelentős mértékben növekszik.

A szervezeteken belüli bünymegelőzés célkitűzései között szerepel a korrupció megelőzése. A közhivatalnokoknak, a rendvédelmi szervek hivatásos és nem hivatásos munkatársainak e területen különösen is példát kell mutatniuk. A korrupcióra irányuló törekvések, korrupciós eljárások felfedése éppen ezért kiemelt feladat a Szolgálatnak.

Jellegét tekintve az Nemzeti Védelmi Szolgálat nem klasszikus nyomozóhatóság. Nyomozóhatósági jogkört nem gyakorol, felderítő tevékenységét végez, amely azonban csak a bünycelemekny gyanújának megállapításáig vagy kizárásáig tart. Nyomozását követően feljelentést tehet az illetékes ügyészséghez, de le is lezárhatja az ügyet.

1.7. A bünytetés-végrehajtás szervezete

Az állam bünytetőjogi igénye azzal nem ér véget, hogy a bíróságok a bünycelemeknyek elkövetőinek egy részét szabadságvesztés bünytetéssel sújtják.

A végrehajtás érdekében hozza létre és működteti a Kormány a bünytetés-végrehajtásért felelős miniszter irányítása útján a bünytetés-végrehajtás szervezetrendszerét.

Az állami fegyveres rendvédelmi szervezet feladata a szabadság-elvonással járó bünytetések, intézkedések, bünytetőeljárásai kényszerintézkedések és a szabálysértés miatt kiszabott pénzbírság átváltoztatása folytán megállapított elzárások végrehajtása.

Mint mindegyik rendészeti szerv esetén, a bünytetés-végrehajtás feladatát, szervezetrendszerét, működését jogszabály határozza meg. Érdekes, hogy a végrehajtás törvényességi felügyeletét egy külön szerv, az ügyészség látja el.

Az elítéltek három végrehajtási fokozati intézetben kerülnek elhelyezésre. A végrehajtási szabályok súlyossága szerint **fegyház** a legszigorúbb, majd ezt követően **börtön** majd **fogház** fokozatot különböztetünk meg. A fegyházban az elítélt állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll, a bünytetés-végrehajtási intézetben belül is csak engedéllyel és felügyelet mellett járhat, külső

munkában kivételesen részt vehet. Börtön és fogház fokozatokban az elítéltekre enyhébb szabályok vonatkoznak, munkát végezhetnek, vagy akár rövidebb idejű eltávozásokra is elhagyhatják az intézetet.

Sajátossága a büntetés-végrehajtási rendszernek, hogy a fiatalkorúakat a felnőttektől, illetve a nőket a férfaitól a végrehajtás során el kell különíteni.

Tájékozódjon az Internet segítségével, hogy hol található Magyarországon fiatalkorúakat vagy nőket fogva tartó büntetés-végrehajtási intézetek!

Magyarországon megközelítőleg 8000 fő dolgozik a szervezetrendszerben és látják el a fogva tartással kapcsolatos feladatokat. Évente átlagosan megközelítőleg 15 000 fő tölti büntetését valamely intézetben, azonban ez a szám meghaladja az egyes intézetek tényleges befogadó képességét. A kormányzat feladata a férőhelyek számának növelése, vagy az egyes intézetek korszerűsítése.

Figyelje meg a térképen, hogy Magyarországon hol helyezkednek el büntetés-végrehajtási intézetek!

II. EGYÉB NEM FEGYVERES RENDÉSZETI SZERVEK

A közbiztonság és belső rend védelme egy olyan átfogó kategória, amelynek egyik eleme a rendészet. A rendészeti tevékenység a közhatalom gyakorlásának az egyik fajtája, amely azonban nem minden esetben kívánja meg a fegyveres jelleget.

Több olyan szerv működik hazánkban, amely céljait tekintve közhatalmat gyakorol. Ezek tevékenységi körükben részben kapcsolódnak a fegyveres rendészeti szervek működéséhez, részben önálló feladatokat látnak el.

2.1. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

A Kormány az egységes migrációs szervezet kialakításának első fázisaként a 162/1999. (XI.19.) Korm. rendelettel önálló központi hivatalként 2000. január 1-jei hatállyal hozta létre a Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalát.

A Hivatal a belügyminiszter által – a közigazgatási államtitkár útján – irányított szerv.

A rendőrség feladatkörében „ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat”.

Tájékozódjon az Internet segítségével a menekültstátusz megállapításának feltételeiről!

Önmagában a külföldieknek a Magyarországra, végső soron az Európai Unió területére történő beutazása és tartózkodása természetes dolog, de ez csak jogszabályok által meghatározott módon történhet. Egyes személyek, csoportok azonban nem tudnak megfelelni a belépés, beutazás feltételeinek, de ennek ellenére ezt mégis megkísérlik. A rendőrség határrendészeti szolgálatának elsődleges feladata a jogellenes belépés, beutazás megakadályozása, megszakítása, az elkövetők elfogása.

Többük azonban a hazájukban zajló háborús vagy politikai események, de akár vallási, politikai nézetükből fakadó üldöztetés miatt elmenekülnek, és végcéljuk az Európai Unió, Magyarország. Nemzetközi szerződésekből származó kötelezettségek alapján e személyeket oltalom alá kell venni.

A Hivatal az egész ország területére kiterjedően ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti feladatokat, - menekültügyi hatóságként a jogszabályokban a hatáskörébe utalt menekültügyi feladatokat.

Végezzen kutatómunkát, és határozza meg az illegális migráció fogalmát!

A Hivatal feladatkörébe tartozik továbbá:

- a nemzetközi szerződésekből adódó migrációs feladatok végrehajtása;
- a migrációs kérdésekkel foglalkozó nemzetközi szervezetekkel, a magyarországi kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel való együttműködés;
- a befogadó állomások, ideiglenes szálláshelyek és a közösségi szállások irányítása és működtetése.

A Hivatal az ország különböző területi egységein Igazgatóságokat működtet, amelyek a menekültügygel kapcsolatos feladatokat is ellátják, egyben Békéscsabán, Bicskén és Debrecenben menekülteket befogadó állomásokat működtet.

2.2. Nemzeti Közlekedési Hatóság

Az állami közhatalom gyakorlásának azonban nem minden formája kötődik ilyen szorosan a rendőrség tevékenységéhez. A **Nemzeti Közlekedési Hatóság** (NKH) engedélyezési, hatósági eljárásában szintén állami közhatalmi tevékenységet lát el.

A Hatóság a közlekedésért felelős miniszter irányítása alatt működő költségvetési szerv. A Hatóság Magyarországon egyedülként látja el a közlekedéshez kapcsolódó valamennyi hatósági, felügyeleti tevékenységet.

Az NKH szakemberei a jogkörükben eljárnak a közlekedésben résztvevő eszközök és a közlekedési infrastruktúra műszaki színvonalának fenntartása érdekében.

Ellenőrzéseket végeznek a közlekedés szereplőinek helyes viselkedésének kialakítása, a közlekedésbiztonság fokozása és a műszaki, technikai és közlekedési ismereteik eredményes alkalmazása érdekében.

Nem csak a közúti, hanem a légügyi, vasúti, vízi közlekedési hatósági igazgatás is a Hatóság feladata. Jogkörében eljárva engedélyeztetési, ellenőrzési, oktatási, ha kell bírságolási tevékenységet végez.

2.3. Más rendészeti jogkörrel bíró szervek

A teljesség igénye nélkül érdemes említést tenni az **Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról** (ÁNTSZ), mely közegészségügyi (élelmezés-egészségügy-, táplálkozás-egészségügy), járványügyi és más feladatokat lát el, mely jogszabályokban megfogalmazott hatósági tevékenységével szintén kapcsolódik az állam rendészeti tevékenységéhez.

A **NAV** adóhatósági tevékenységi körében tipikus hatóság, aki az állami pénzeszközök, bevételek beszedése érdekében, ha kell, kényszer útján is eljár. Intézkedési mindenkire nézve kötelező jellegűek.

A **Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság** feladata a fogyasztói panaszvizsgálás, amely indokolt esetben hatósági ellenőrzés keretében történik. A tevékenységük során ellenőrzik a jogszabályi előírások betartását, feltárják az esetleges hiányosságokat, hibákat. Ha a hatóság jogsértő állapotot talál, erről határozatot hoz, szankcióként fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki.

A különböző hatóságok és szolgálatok területi szervei jelenleg a megyei, illetve fővárosi Kormányhivatalok alárendeltségében működnek.

Végezzen kutatómunkát a megyéje vagy a főváros kormányhivatali honlapján, és tájékozódjon, hogy milyen szakigazgatási szervek végeznek rendészeti tevékenységet! <http://www.csmkh.hu/szakigazgatasi-szervek>, http://www.veszpremkozig.helyinfo.hu/gss/alpha?do=58&pg=3958&m835_act=14&st=1677, <http://www.szszbmkh.hu/>

A teljesség igénye nélkül felsorolt nem rendészeti szervek tevékenységétől, egyes eljárásaitól, mint ahogyan arra utalás történt, nem idegen az együttműködés. Számos példája van annak, hogy a mindennapi életben a fegyveres és nem fegyveres rendvédelmi szervek egyidejűleg végzik hatósági tevékenységüket. Ennek nem csak hatékonysági szempontból van szerepe, hanem kellő visszatartó hatása is van a jövőre nézve.

III. A RENDVÉDELMI PÁLYA – SZAKMA ÉS HIVATÁS

„A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit - a fegyveres szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében - önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendszerben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.”

3.1. A hivatásos állományba történő felvétel feltételei

Akár a pályaválasztás előtt álló fiatalok, akár a munkájuk mellett egy új, más kihívást kereső pályamódosítók egyre jelentősebb köre gondolkodik el azon, hogy valamely rendvédelmi szerv hivatásos állományába lépve kezdje el vagy változtassa meg életpályáját.

A fenti idézet a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvényből származik. Pontosan és jól megfogalmazza a hivatásos szolgálati viszonyt vállalóval szemben támasztott, de egyben a hagyományosan, a rendvédelem jellegzetességeit megjelenítő társadalmi elvárásokat. Egyfajta üzenetnek

is tekinthetjük az idézett mondatot, mely világossá teszi a jelentkezők számára azokat az értékeket, melyek a rendvédelmi pálya minden egyes szakterületén, a pályakezdéstől a nyugállományba vonulásig, érvényesülnek. Ezért is mondjuk, hogy a rendvédelemben szolgálatot teljesíteni hivatás, minden körülmények között elkötelezettnek maradni a társadalom és a szakma értékei iránt.

A hivatásos szolgálati viszony létesítése számos követelmény együttes teljesülését feltételezi. Ezek nem szubjektív megszorítások, hanem mindenki számára előre megismerhető tények, információk. Számos jogszabály tartalmaz előírásokat arra nézve, hogy a jelölteknek milyen kompetenciákkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy jó eséllyel pályázzanak. Tekintsük át ezt a feltételrendszert, és vizsgáljuk meg az egyes követelmények jelentéstartalmát.

I. A hivatásos szolgálati viszony ... a 18. életévét betöltött, de 37 évesnél nem idősebb, cselekvőképes... (személlyel) létesíthető...Tiszti kinevezés esetén a miniszter, egyéb esetben az országos parancsnok hozzájárulásával a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró indokolt esetben szolgálati viszonyt létesíthet a 47. életévét még be nem töltött személlyel."

Az 1996. évi XLIII. törvény a hivatásos szolgálati viszony létesítését az olyan cselekvőképes személynek teszi lehetővé, aki 18. életévét betöltötte. A cselekvőképes jogi fogalom, melyet a Polgári Törvénykönyv fogalmaz meg. Cselekvőképes mindenki, akinek cselekvőképességét a törvény nem korlátozza, vagy nem zárja ki. A cselekvőképes és vállalhat kötelezettségeket, rendelkezik az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Akarata kialakításában szellemi vagy testi fogyatékosága nem akadályozza. A törvény szerinte, aki nem töltötte be a 18. életévét kiskorú, egyben korlátozottan cselekvőképes.

A 18. életév az az időpont, amikor az általános társadalmi értékítélet szerint a felnőttkorba lépünk, és elvárható, hogy vállalt kötelezettségeink következményeit felmérjük, vagy jogainkat felismerjük és a szerint cselekszünk. A hivatásos szolgálati viszony egy speciális munkaviszony. A 18. életév betöltésével joggal feltételezhető, hogy a jelentkező megismerte azokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyek sajátjai a jogviszonynak, fel tudja mérni az ebből adódó előnyöket és hátrányokat, valamint döntését felelősségteljesen tudja meghozni. Ehhez szükséges belátási képessége erre a korra teljesedik ki.

A 37. életévhez kötődő korlátozásnak az összetett felvételi rendszerhez köthető magyarázata is van, azonban megjegyzendő, hogy a szakközépiskolai képzés kétéves idejére is figyelemmel a jelentkező legfeljebb 35 éves lehet, ugyanis a kiképzés kétéves ciklusának végén éri el a 37. életévét.

Az is tény azonban, hogy ez a személyi kör sem biztosítja teljes körűen – akár a polgári felsőfokú - iskolai végzettséghez (szakképesítéshez) kötött beosztásokba való utánpótlást.

A felvételi feltételeknek való megfelelés esetén különleges kedvezmény alapján 47. életévük betöltéséig - polgári iskolai végzettségük (szakképesítésük) alapján - a nem katonai vagy rendvédelmi oktatási intézményekben végzett jelentkezők számára – különösen, ha

olyan személyi képességekkel rendelkezik a jelentkező, melyek a rendőrség stratégiai céljainak elérése érdekében kiemelt jelentőséggel bírnak - lehetőség nyílik tiszti beosztás esetén a miniszter engedélyével a hivatásos állományba vételre.

II. „A hivatásos szolgálati viszony..., állandó belföldi lakóhellyel rendelkező, ...magyar állampolgárral létesíthető.”

Bár az Európai Unió garantálja az unió polgárai számára, hogy egy másik tagországban ugyanolyan feltételek mellett dolgozhassanak, mint saját hazájukban, de az EK-Szerződés 45. cikkének (4) bekezdése értelmében a munkavállalók szabad mozgásának követelménye nem vonatkozik minden közszektorbeli foglalkoztatásra.

Ez a valóságban azt jelenti, hogy az egyes tagországoknak joguk van arra, hogy bizonyos állami foglalkoztatási szektorban csakis saját állampolgáiraiknak tegyék lehetővé egyes államhatalmi szerveknél történő foglalkoztatást. Csak azoknak az álláshelyeknek az esetében lehet a felvételt a kérdéses ország állampolgáira korlátozni, amelyek betöltése a közhatalom gyakorlásával és azzal a kötelezettséggel jár, hogy a munkavállalónak az állam általános érdekeinek védelmében kell eljárnia. Az ilyen tevékenységet jellemzi az állampolgársághoz szorosan köthető állam iránti hűség, az adott ország társadalmi be rendezkedéséhez kapcsolható elkötelezettség.

Keresse fel az Európai Unió hivatalos honlapját, és vizsgálja meg, hogy hogyan érvényesül a szabad munkavállalás lehetősége az EU-ban. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:HU:PDF> 67. oldal)

A rendőri tevékenység, a jogszabályok által meghatározott hatalomgyakorlás, tipikusan ez a tevékenységi kör, így a Magyar Köztársaság is csak belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárnak teszi lehetővé a hivatásos állományba való tartozást.

Csoportmunka keretében érveljenek annak szükségessége mellett, hogy az állam ki-zárólag állampolgárai részére tartja fenn a hivatásos állományba való jelentkezés lehetőségét!

Ezen túlmenően a szolgálatellátás folyamatosságához fűződő érdek feltételezi, hogy a hivatásos állomány tagja rendelkezzen állandó belföldi lakóhellyel, többek között azért, hogy bármely rendkívüli helyzetben lakóhelyéről szolgálati helyére berendelhető legyen. Az állandó lakóhely meglétéhez számos állampolgári jog, de egyéb szervezeti érdek is köthető.

A rendőrség összetett feladata ellátására jellemző, hogy bizonyos esetekben a hivatásos személyi állományának alkalmazására is igényt tart kötelezettség teljesítése érdekében, akik pihenő vagy szabadidejüket töltik. A rendőri vezetőknek tudniuk kell, hogy rendkívüli munkavégzés céljára berendelhető rendőri erőket mi módon, hol, hogyan tudják elérni. Ennek kézenfekvő módja az állandó lakcímről történő értesítés.

III. „Hivatásos szolgálati viszony önkéntes jelentkezés alapján... létesíthető...”

Az önkéntes jelentkezés lényegi eleme a hivatásos állományhoz tartozásnak. Minden jelentkező maga döntheti el a hivatásos szolgálattal együtt járó előnyök és korlátozások mérlegelésével, hogy a rendőri szakmát mint hivatást választja életpályájának. Az állam semmilyen körülmények között sem teheti meg, hogy rendőri feladatok elvégzése céljából végső esetben akár kényszer útján is hivatásos állományába tagokat felvegyen.

Megemlítendő, hogy a hadkötelezettség a szolgálati viszonytól elkülönülő fogalom. Csak rendkívüli állapot vagy megelőző védelmi helyzetben kerülhet sor a hadkötelezettség szabályainak alkalmazására, de kizárólag az Alaptörvényben és a honvédelmi törvényben rögzített feltételek mellett. Az általános hadkötelezettség alapján, rendkívüli állapot idején és az Országgyűlés kizárólagos döntése alapján, megelőző védelmi helyzetben a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú, magyar állampolgárságú férfi hadköteles. A hadkötelezettség a 18. év betöltésekor kezdődik, és annak az évnek a december 31. napjáig áll fenn, amelyben a hadköteles a 40. évét betölti.

Végezzen kutatómunkát, és állapítsa meg, majd hasonlítsa össze az alábbi fogalmak jelentését: hadkötelezettség, sorozás, sorkötelezettség, sorkatonai szolgálat!

IV. „A hivatásos szolgálati viszony... azzal létesíthető, ...aki a hivatásos szolgálatra egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas,

Törvény teszi kötelezővé a hivatásos állományba pályázó számára, hogy az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tegyen. A későbbiekben is gondot kell fordítani a fizikai képességek, mentális készségek fenntartására, ugyanis a pályája során a követelmények ellenőrzése érdekében a szükséges felméréseken, szűréseken és vizsgálatokon kell részt venni.

A rendészeti oktatási intézménybe felvételt megelőzően fizikai, pszichikai és egészségi alkalmassági vizsgálatot kell végezni. A véleményező orvosi bizottság a jelentkezőnek csak alkalmas vagy alkalmatlan minősítés adhat. Maga a vizsgálat sorozat az egyéni részrehajlás lehetőségét kizárja, ugyanis az 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet - amely az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról és más kapcsolódó szabályokat tartalmazza - részleteiben, pontosan felsorolja azokat a követelményeket, amelyeket minden jelentkezőnek teljesítenie kell.

- A fizikai alkalmassági vizsgálat összetett fizikai állapotfelmérést

jelent, mely 7 különböző előírt gyakorlat (1 kötelező – mely a 2000 m-es síkfutás – és 4 szabadon választott) eredményes végrehajtását feltételezi.

Az elért pontszámok nagy jelentőséggel bírnak a sikeres felvételi eljárásban. A feladatok felsorolását és a teljesítmény értékelését jogszabály határozza meg. Lássunk példát a jogszabályban előírtakra:

12. § (1) A fizikai alkalmasság vizsgálatára szolgáló mozgásformák a következők

- a) mellső fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás
- b) hajlított karú függés
- c) fekvenyomás
- d) 4x10 m-es ingafutás
- e) helyből távolugrás
- f) hanyattfekvésből felülés
- g) 2000 m-es síkfutás

13. § (1) A fizikai alkalmassági vizsgálat alapján a minősítés lehe

- a) „Fizikailag alkalmas”
- b) „Fizikailag alkalmatlan”

A táblázat a fizikai erőnléti alkalmassági követelmények eredmény pontértékét tartalmazza. Életkor változásának függvényében természetesen a teljesítendő értékek is változnak.

I. korcsoport (29 éves korig)

Pont	2000 m-es futás perc/mp		felülés 1' alatt db		fekvőtámasz 30" alatt db		hajlított karú függés időre mp		fekvenyomás 60-40 kg db		4x10 m-es ingafutás perc/mp		helyből távolugrás cm	
	férfi	női	férfi	női	férfi	női	férfi	női	férfi	női	férfi	női	férfi	női
15	8,50	11,16	45	20	25	10	43	35	15	15	9,8	10,4	226	200
14	9,00	11,21	44	19	24	9	41	34	14	14	9,9	10,5	224	198
13	9,15	11,30	43	18	23	8	39	32	13	13	10,0	10,6	222	196
12	9,30	11,40	42	17	22	7	37	30	12	12	10,1	10,7	220	194
11	9,45	11,48	40	16	21	6	35	28	11	11	10,2	10,8	218	192
10	10,00	11,56	38	15	20		33	26	10	10	10,3	10,9	216	190
9	10,15	12,01	36	14	19	5	30	24	9	9	10,4	11,0	214	188
8	10,30	12,15	34	13	18		27	22	8	8	10,5	11,1	212	186
7	10,45	12,30	32	12	17		24	20	7	7	10,6	11,2	210	184
6	11,00	12,45	30	11	16	4	21	18	6	6	10,7	11,3	208	182
5	11,15	13,00	29	10	15		18	15	5	5	10,8	11,4	206	180
4	11,30	13,15	28	9	14		16	13	4	4	10,9	11,5	204	178
3	11,45	13,30	27	8	13	3	14	11	3	3	11,0	11,6	202	176
2	12,00	13,45	26	7	12	2	12	9	2	2	11,1	11,7	200	174
1	12,15	14,00	25	6	11	1	10	8	1	1	11,2	11,8	198	172

- A rendőri szolgálat fokozottan igénybe veszi a szervezetet. Ennek elviselésére, túrására csak a teljesen egészséges szervezet képes. A teljes értékű szolgálatellátás érdekében az egészségügyi szűrés számos speciális vizsgálaton történő megfelelést feltételez. A hivatkozott és mindenki számára megismerhető jogszabály előír olyan követelményeket, amelyek hiánya felvételt kizáró okként értékelendő.

Nézzünk példákat arra, hogy a valóságban milyen körülmények zárják ki a hivatásos állományba vételt.

A jogszabály kategorikus a testmagasság tekintetében, ugyanis előírja, hogy a minimálisan elfogadott testmagasság nőknél 160 cm, férfiaknál 165 cm. A testmagasság mérése minden egyes felvételi eljárás részét képezi. Aki nem éri el a jogszabály által megkövetelt testmagasságot, az nem felel meg az általános felvételi kritériumok egyikének, így kérelme elutasításra kerül.

Az alábbi kérdőívet a jelentkezőknek kötelező kitölteni. Figyelje meg, mennyire összetett és részletes azon adatok köre, amelyről információt kell adni!

ALKALMASSÁGI KÉRDŐÍV

Név (születési név is):

Születési hely, idő (év, hó, nap):

Anyja neve:

TAJ száma:

Lakóhelye:

Foglalkozása:

Szakképzettsége:

Szüleinel, testvéreinel előfordult-e: magas vérnyomás, szívbetegség, cukorbetegség, agyvérzés, ideg- és pszichiátriai betegség, daganat, alkoholizmus, öngyilkosság, egyéb és pedig:

Kezelték-e, illetve kezelik-e (műtét is ideértendő) a következő betegségekkel (írja be, húzza alá):

szív- és érrendszeri betegség:

magas vérnyomás:

allergia, szénanátha:

tüdő- és mellhártyagyulladás, tüdőasztma:

tüdőgümőkór (tbc):

mozgásszervi betegség:

fekélybetegség (gyomor, bél):

májbetegség:

cukorbetegség:

szem-, fülbetegség:

idegkimerültség:

szédülés:

nemi betegség:

urológiai betegség:

nőgyógyászati betegség:

egyéb betegség:

fertőző betegség (hepatitis B, hepatitis C):

Volt-e, van-e pszichológiai problémája vagy ideg-, pszichiátriai betegsége (epilepszia, pánikbetegség, depresszió, szorongás, alkoholfüggőség, játékszenvedély, egyéb):

Volt-e balesete (csonttörés, fej-, mellkasi, hasi, végtag sérülés) és mikor:
Volt-e eszméletvesztése, görcsrohama, ágybavizelése:
Volt-e, van-e beszédzavara, írási, olvasási vagy számolási problémája:
Volt-e öngyilkossági kísérlete (mikor, hogyan):
Kezelték-e kórházban, rehabilitációs intézetben (mikor, miért):
Kezelték-e ideggyógyászatban, pszichiátriai intézetben (mikor, miért):
Szedett-e, illetve szed-e rendszeresen gyógyszert (mit, miért):
Rendszeres orvosi kezelés alatt áll-e (mióta, miért):

Fogyasztott-e kábítószer, drogot:
Fogyaszt-e alkoholt, soha, alkalmoszerűen, naponta (mit, mennyit):
hetente (mit, mennyit): volt-e alkoholelvonó kezelésen (mikor):
Van-e tériszonya: Van-e félelme zárt helyen tartózkodástól:
Fél-e, illetve iszonyodik-e vértől, halottól, tűztől, víztől, egyébtől:
Van-e jogosítványa (milyen egészségi alkalmassági csoportra):
Sportolt, illetve sportol-e rendszeresen (mit, milyen gyakran):
Volt-e beteg az elmúlt egy évben (mikor, mi baja volt):
Volt-e orvoszakértői vizsgálata (mikor, miért):
Megállapítottak-e egészségkárosodást (hány %):
Volt-e hivatásos állományba vétel előtti alkalmassági vizsgálaton (hol, mikor, milyen minősítést kapott):
Volt-e már hivatásos szolgálatban (megtől-meddig, hol):
Hivatásos állományból egészségi ok miatt szerelték-e le (FÜV eljárás volt-e, mikor, miért):

Tudomásul veszem, hogy az általam ismert betegségem vagy egészségi elváltozásom elhallgatása utólag is „Alkalmatlan” minősítést vonhat maga után. Kijelentem, hogy a KÉRDŐÍVET a valóságnak megfelelően töltöttem ki! Hozzájárulok, hogy az egészségi és pszichikai állapotommal kapcsolatos adatokat az alkalmassági vizsgálatot végző szerv a vonatkozó jogszabályok betartásával kezelje.

Dátum:

aláírás

Az egészségügyi alkalmassági vizsgálat során általános kizáró okok között szerepel a testtömeg index 35 vagy a feletti értéke, az asztma, az ekcéma, a gerincgörbület vagy a magas vérnyomás, de a személyiségzavar minden fajtája. Leggyakrabban a pollenallergiái és a látáscsökkenés fordul elő a vizsgálatok során, amelyek eleve kizárják a sikeres felvételt. Azokban a munkakörökben, beosztásokban, amelyekben adott esetben légzőkészülék vagy gázálc viselése szükséges, valamint a tűzoltásban részt vevő személyeknél az állandó jelleggel történő szemüveg, illetve kontaktlencse-viselés szintén kizáró körülmény.

• A pszichikai vizsgálat célja az intellektuális, figyelmi képességek, az esetleges devianciák, a pszichés egyensúly vizsgálata mindamelllett, hogy hangsúlyt fektet a pályamotivációs

tényezőkre, amelyek motiválták a jelentkezőt. A vizsgálatokat összetett módszerrel végzik tapasztalt szakemberek, melynek része egy írásos teszt valamint a szóbeli analízis.

A vizsgálatok eredményei alapján állapítható meg a jelentkezőről, hogy a hivatásos szolgálati viszony létesítése feltételeinek eleget tett-e, avagy el kell utasítani, tehát alkalmas vagy sem.

A felvételi eljárás további részét képezi a szakmai irányultságú műveltségi vizsga is, mely az állampolgári, a társadalmi, a történelmi és az igazgatási ismeretekben való tájékozottságát méri fel. A tudásanyagot a gimnáziumi, szakközépiskolai tananyag képezi. A kérdéssorok az általános műveltséget mérik.

Az elért eredmények alapján állapítja meg a szakképző iskola a végső pontszámot a keretlétszám függvényében, és értesíti a jelentkezőket a felvétel vagy elutasítás tényéről.

Érdemes tudni, hogy a szolgálati viszony fennállása alatt is meg kell felelni az alkalmassági követelményeknek - figyelembe véve a személyek életkori, élettani állapotát -, és ennek megfelelően el kell végezni a hivatásos állomány tagjainak rendszeres időszakos alkalmassági vizsgálatát. Évenként összetett egészségi alkalmassági, kétévenként pszichikai alkalmassági, és szintén minden évben fizikai alkalmassági vizsgálat során döntenek el a szakemberek, hogy a hivatásos állomány tagja megfelel-e a szolgálat ellátás szigorú követelményének.

V. „A hivatásos szolgálati viszony ... a rendfokozati állománycsoporthoz meghatározott iskolai végzettségű (szakképesítésű) ... (személlyel) létesíthető...”

Hazánkban a hivatásos szolgálati viszony létesítése valamely rendészeti szakközépiskola vagy a Rendőrtiszti Főiskola eredményes elvégzését feltételezi. A rendőrség hivatásos állományának utánpótlása alapvetően a rendvédelmi oktatási intézményekben végzett hallgatók hivatásos állományba vételével történik.

Megjegyzendő, hogy 2012. január 1-jétől kormányzati döntés alapján a honvédelmi és katonai felsőoktatást végző Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a rendvédelmi és rendészeti felsőoktatást képviselő Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetemről különváló, a közigazgatási felsőoktatást alaptevékenységként folytató Közigazgatás-tudományi Kar egyesülésével létrejön a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. A jogelőd intézmények az új egyetem önálló egyetemi karaként működnek.

